

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

§. Unicus. An impedimentum criminis incurratur ab ignorante?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

§. UNICUS.

An impedimentum criminis incurra-
tur ab ignorante?

1011. Quæstio est, an licet adulteri sciant, quod adulterium conjunctum occisioni conjugis, vel data fidei de matrimonio cum complice, sit graviter malum, nihilominus non incurrant hoc impedimentum, si ignorent, illud ex juris dispositione annexum esse tali delicto? Sententia affirmans, incurri etiam ab ignorante, est communis; sic Castropal. tom. 4. d. 4. de spon. p. 12. n. 11. P. Matthæus de Moya in selectis quæst. theol. moral. tr. 4. de Sacramen. q. 14. §. 3. n. 15. Ratio hujus est. 1. quia inhabilitas dirimens matrimonium, incurritur etiam ab ignorante, ut patet in affinitate, cognitione tam spirituali, quam carnali; sed impedimentum criminis est inhabilitas dirimens matrimonium inter criminosos, ut constat ex dictis; ut est in confesso apud omnes, ergo.

1012. Secundo, si inhabilitas, nascens ex crimine, non incurritur ab ignorante illam annexam esse delicto, nec incurreretur ab illo, qui ex inconsideratione naturali; & inculcata, seu ex inadvertentia, & oblivione tempore commissi delicti non recordaretur, hoc esse impedimentum: sequelam hanc nemo concedere audebit; nec admittis principiis facile vitari poterit; ergo. Ma. prob. nam tota ratio, ob quam contraria sententia negat hoc impedimentum incurri ab ignorante, quod annexum sit delicto, sumitur ex eo, quod sit poena, que ignorata non incurritur: at in ordine ad excusandum à poena, inadvertentia, oblivio, & ignorantia omnino æquiparantur, ut epressè docent Sanchez in summa. l. 4. c. 22. n. 18. Suarez tom. 5. in 3. p. d. 4. §. 8. n. 11. & alii complures ibid. relati; ergo.

Tertio, quia licet hoc impedimentum sit poena, non est tamen poena principaliter, cum principaliter tendat ad cavendam machinationem in mortem alterius conjugis, spe matrimonij eo sublato, cum superstitite contrahendi; at ea regula (quod poena non incurrat ab ignorante, illam delicto annexam) procedit solum in casu, quo est poena principaliter: ergo. Mi. patet alias enim affinitas ex delicto, & consequenter nascens inde inhabilitas ad matri-

monium, non incurreretur ab ignorante; quia & hæc supponit delictum.

Confirmatur; quia praxis, & consuetudo Ecclesiæ est optima interpretis legis; at notoria praxis est, & stylus Curie, quod oratores, Rei hujus criminis, non permittantur sine dispensatione contrahere, etiam si alter contrahentium id impedimentum ignoraret, teste Pyrrho Corrado in praxi dispens. Apostol. l. 8. c. 9. 17. §. quandoque: ergo. accedit, quod opinionem negantium referens Diana p. 10. tr. 13. resol. 51. ei non adhareat, quia est opinio valdè præjudicialis sacris Tribunalibus Penitentiariæ, & Datarie Romanæ. Hæc illi.

Negativam tamen teste de Moya cit. §. 1014. 2. n. 2. sequitur Paludanus in 4. dist. 34. q. 1. n. 17. ubi requirit scientiam impedimenti criminis, ex parte utriusque delinquentis, nec sufficere ex parte unius. Et absolute requiri scientiam, licet non explicet, an ex parte utriusque, docet Fernandez in Medull. cas. cons. p. 3. c. 16. sec. 5. citans Majorem dist. 37. q. 1. a. 4. & dicens, esse communem opinionem. Eandem tenet Baucius in Miscell. cas. cons. tom. 2. opusc. 1. q. 176. Leander à Murcia in disquisit. in 1. 2. D. Thome. l. 2. d. 4. dicens: pro hac sententia stare omnes, qui asserunt irregularitatem, & alias poenas, per leges Ecclesiasticas impositas, non incurri ab eo, qui illas ignorat, etiam ignorantia vincibili, & culpabili, dummodò non sit crassa, & supina.

Eandem negativam sententiam in M. 1015. S. de Matrimonio §. 96. n. 10. Anno 1665. tradidit P. Antonius Zergoll, vir in moralibus multorum annorum, longo studio, versatissimus, ad propositam quæstionem respondens: videri probabile, quod poenam impedimenti dirimentis, invincibiliter ignorantes illam suo crimini annexam, non incurrant; quia probabilis, & satis communis sententia est, poenas ignoratas non incurri: at qui hoc impedimentum est verè poena, & talem esse vult Lugo de poenitent. d. 16. n. 337. Castropal. p. 1. tr. 3. d. 2. p. 2. n. 3. & ita respondit etiam Dicastillo à me consultus 10. Sept. 1644. sic ille.

Potissimum negantium fundamentum est, quod poenæ non incurrantur ab ignorantibus,

M m

rantibus,

rantibus, esse annexas suo delicto; sed impedimentum ex crimine, est pœna: ergo non incurritur ab ignorantibus, esse annexam suo delicto. Ma. probant ex pluribus instantiis. Nam qui censuram ignorat annexam suo delicto, nec illam, nec peccati reservationem incurrit, ut docent Sanchez in *Summa l. 2. c. 8. n. 5.* Castropalaus *tom. 4. tr. 23. p. 15. §. 2.* & complures alii apud de Moya. *n. 16.* & ratio est, quia ceteroquin aequali pœnâ punirentur delicta inæqualia; qui enim peccat contra legem, *ignorans pœnam* non tam graviter peccat, quàm qui peccat contra eandem legem, *sciens simul prohibitionem, & annexam pœnam.*

Min. etiam probant. 1. Nam lex pœnalis est, quæ imponit pœnam in culpam transgressionis; ut rectè notat Pereyra in *Elucidario Theol. & utriusque juris. n. 195.* & Castropalaus *p. 1. tr. 3. d. 2. p. 7. n. 4.* lex pœnalis est, inquit, quoties in pœnam delicti imponitur; *uti contingit in irratione matrimonij, ob uxoricidij, vel adulterij crimen, cum promissione futuri matrimonij:* hoc autem impedimentum infligitur à lege Ecclesiasticâ in culpam adulterii, vel conjugicidij, ut certum est; & testatur Sanchez *l. 7. de matr. d. 5. n. 7.* dicens: *impositum esse in pœnam delicti commissi, & ad præcavendum impofterum,* quæ secunda dicti pars denotat qualitatem pœnæ, nimirum *medicinalis præservativæ;* tales autem pœnæ non incuruntur ab ignorante, illas suo delicto annexas, ut bene probat idem Sanchez. *l. 9. de matr. d. 32. n. 13. ex c. 2. de constit. in 6.* ibi: *Ut animarum periculis obvictur, sententiis per statuta quorumcunque Ordinariorum prolatis, ligari nolumus ignorantes, dum tamen eorum ignorantia crassa non fuerit aut supina.* Et quamvis hic textus loquatur solum de statutis ordinariorum, procedit tamen in quocunque etiam Pontificio, saltem in foro conscientie, re ipsâ ignoratâ pœnâ, licet in foro externo juris clari scientia potius, quàm ignorantia præsumatur.

1017. Deinde impedimentum criminis habere rationem *veræ pœnæ*, non minus, ac habeant censuræ; privatio juris pendendi debitum conjugale, plurimis locis docet Sanchez, uti videri potest a-

pud de Moya à *n. 6. sic l. 9. hic d. 32. n. 18.* expressè enim docet annullationem actûs, quando non est solemnitatis defectu, sed in delinquentis pœnam, non incurri ab ignaro legis; & ibid. *n. 13.* negat, excommunicationem fore pœnam simul & medicinam, si ignorata incurreretur; sic enim non posset retrahere à peccato: at secundum eundem *l. 7. de matr. d. 5.* impedimentum criminis est pœna (cum infligatur ob delictum commissum) & simul medicina; cum infligatur ad præcavendum peccatum adulterij, & conjugicidij; ergo nequit incurri ignoratû. accedit Castropal. *supra cit.* qui apertè ait, *ex toto hoc titulo constare, esse pœnam delicti; sicut est nullitas electionis ad bene ficium propter simoniam.*

Ad rationes in contrar. respondent, & 1018. 1. ad eam, quæ habetur *n. 1011.* concedunt, quod *inhabilitas non pœnalis* (etsi dirimat matrimonium) non incurritur ab ignorante, negant autem, *si sit pœnalis.* Inhabilitas, quam præstat cognatio, vel affinitas, non est pœnalis, quia non supponit essentialiter delictum, sed solum certam propinquitatem personarum, oriundam vel ex commixtione sanguinis, etiam licitâ; vel alio actu sacramentali, vel legali. Unde nec affinitas illegitima (nimirum ex illicita copula carnali) reddit pœnaliter inhabilem; eodem enim modo inhabilitaret, esto copula non conjugalis licita foret, cum oriatur etiam ex copula licita, & conjugali; esto Concilii Tridentini benignitate hujus inhabilitatis extensio restricta sit iustis de causis. Similiter *inhabilitas ad contrahendum simpliciter clandestinè,* inducitur jure Tridentini, *pœnalis non est;* cum antecedenter, & ante omnem actum illicitum commissum ab his, qui contrahere volunt, inducatur: at inhabilitas ex crimine non afficit criminosos antecedenter ad omne illorum crimen sed supponit delictum ab iis commissum, & quidem perfectum, & consummatum; ergo.

Ad secundam rationem in *n. 1012.* 1018. *q. C. ma.* (nam ratio, quæ ibidem adducitur, rectè probat eam) sed *N. 1. parte min.* nam peccans *pœnâ nō cognisâ,* dum sit delictum contra legem pœnale, non peccat

contra legem *penalem quã talem*; lex autem *penalis non infligit penam*, nisi violanti *legem penalem quã talem*, alias inæqualia delicta plecterentur aequali pena, ut diximus l. 1. de *constitutionibus*, cuius ulterior ratio est, quia ignorantia pœnæ legalis inducit vel supponit ignorantiam juris; jus nempe, quo conditur pœna transgressoribus; accedit, quod ipse de Moya cit. n. 11. adducat plures, qui negant reservationem peccati, quando inducitur in pœnam delicti, ab ignorante incurri, & in specie P. Sanchez cit. d. 32. n. 18. & de *omni reservatione* idem docere plures, quos cum Diana p. 6. tr. 6. resol. 62. sequitur Thom. Hurtad. tom. 2. *variarum res.* fol. tr. 12. c. 1. n. 1123. fol. 323.

1020. Ad tertiam rationem in n. jam cit. responderi potest i. neg. ma. Nam si exinde deficeret à ratione pœnæ *primario*, ac *principaliter talis*, quia lex, metu pœnæ, intendit cavere machinationem in vitam alterius conjugis; omnes pœnæ quæ infliguntur ad vindictam publicam, nimirum aliis ad terrorem, & ad præcavenda deinceps talia delicta, deficerent à ratione pœnæ *primario*, & *principaliter* intentæ; sic enim omnes assumuntur à Legislatore, ut medium ad procurandum eum finem.

1021. Deinde aliud est, *esse finem legis*; aliud *finem Legislatoris*; quod est *principalis & primarius finis legis*, sæpè solum *secundario* queritur à Legislatore, finem legis assumente pro medio, ad finem à se intentum, ut patet in *omni fine artis & artificis*; præcepti & præcipientis &c. Hinc,

1022. Resp. 2. cum dist. ma. licet hoc impedimentum sit pœna, non est tamen pœna *principaliter*, *spectato sine Legislatoris*. conc. ma. *spectato sine Legis* nego ma. hinc concedo illam regulam (*pœna non incurritur ab ignorante*) non procedere, quando non est pœna *principaliter*, *spectato sine legis*; nego autem, non procedere, quando non est pœna *principaliter*, *spectato sine legislatoris*: ad ma. prob. 2. cavere illa peccata esse *finem*, Legislatoris, non *legis*; ad id, quod additur de affinitate ex copula fornicaria, dictum est n. 1018.

Tom. II.

Ad confirm. in n. 1013. 2. per hanc *opinionem nullum fieri præjudicium sacris tribunalibus lege cavendum*. Hinc ipse de Moya cit. n. 4. ait: *Dianam. si non aliunde evertat fundamentum, ex quo deducitur opinio negantium, hoc impeditur incurri ab ignorante, oleum & operam perdidisse*; alias pluribus in casibus abolendæ forent opiniones circa dispensationes; omnes enim negativæ, tribunalibus *Pœnitentiariæ*, & *Datarie Romanæ* præjudicant; cum plures dispensationes non esse necessarias doceant; quamvis enim utentibus tali opinione non sit eò recurrendum, nihil iis Tribunalibus jure debitum denegatur.

Ex istis opinionibus sibi oppositis, affirmativa communis est, ut liquet ex *authoribus*, & testatur Layman l. 1. *summe. tr. 5. p. 1. c. 5. n. 8.* & sine dubio valde probabilis: negativa tamen non modò probabilis est absolute; sed etiam relate ad oppositam, suam probabilitatem retinet. *Major enim probabilitas* sententiæ affirmantis nec ex certis, aut evidentibus principiis, nec certè aut evidenter concludit, sed solum probabiliter, & fortè cum aliquo excessu ex autoritate; consequenter non tollit neganti suam probabilitatem, etiam collata ad illam. Ea enim manet etiamnum intra fines puræ probabilitatis; & solutiones suarum rationum habet, valdè probabiles, seu prudenti fundamento subnixas.

Nec obstant sententiæ neganti ea, quæ in contrarium adducit P. Jacobus Wiestner, adherens opinioni affirmanti, de *Impedimentis Conjugiorum*, p. 2. a. 15. à n. 20. qui præter rationes superius allatas, & dissolutas contra sententiam negantem n. 21. ait. 1. non esse *paritatem* à censuris, irregularitate ex delicto, & privatione debiti conjugalis; quia censuræ requirunt *contumaciam*, quæ cessat in invincibiliter ignorante illa suo delicto annexam. 2. quia illæ irregularitates etsi non puræ, principaliter tamen pœnæ sunt, & hoc titulo ab aliis inhabitalibus distinguuntur. 3. quia illa privatio vel est principaliter pœna, vel incurritur ab eam ignorantibus. 4. quia impedimentum criminis principaliter est *inhabilitas*, non pœna. 5. denique ait,

Mm 2

si ne-

si negetur irregularitas ex delicto non incurri ab ignorantibus, statuendum etiam de impedimento criminis cum aliis, quorum sententiam Cardenas in *Crisi Theol. p. 3. d. 75. n. 37.* tanquam certam tuctur.

1026. Hæc, inquam, non obstant; nam paritas immeritò negatur in casu argumenti assumpti ab illis penis ad hoc impedimentum. Etsi enim censura requirant in eas incurfuro contumaciam, ea tamen contumacia non supponit essentialiter monitionem aut comminationem pœnæ factam ab homine; fallit enim in censuris lata sententiæ generaliter à jure, quibus incurrendis sufficit monitio, & comminatio legis, ipso facto imponentis delinquenti censura; sed hæc monitio, & comminatio legis præcedit etiam delictum; cui annexum est impedimentum criminis; ergo & hic est contumacia; si ergo censura ipso jure lata incurritur ab ignorante, citra aliam contumaciam; idem erit de hoc impedimento; ergo ratio contumaciæ quoad hoc inter censuras, & hoc impedimentum non est disparitas. Plura de hoc V. l. 1. tit. 2. ubi de lege pœnali; & l. 5. ubi ex professo agens de censuris fusè hanc quæstionem trado.

1027. Quid autem ad ostendendam disparitatem faciant ea verba in eodem n. 21. qui autem legem Ecclesiasticam sub censura prohibentem, vel præcipientem, invincibiliter ignorat, nec monitus, nec contumax, & ejus contemptor dici non potest, non assequor. Nam etsi dici non possit monitus consequenter contumax, ubi nec à lege, nec ab homine quis monitus est; dici tamen talis potest, qui est monitus à lege: vel ergo monitus à lege, monitus desistit ab actu prohibito, vel nihilominus cum committit? si primum? non erit contumax; sed nec erit invincibiliter ignorans, cum vel ab homine, vel à lege, aut conscientia ponatur monitus; si secundum? etiam monitus erit

contumax, licet monitio non sit ab homine, sed à lege: at idem est in altero casu. Nec video, qui dici possit invincibiliter ignorans, si cum vel homo, vel lex moneat etiam de pœna. Si autem monitio de pœna, sive fiat ab homine, sive a lege, sit ignorata, & solum cognita de malitia; disparitas non est; nam etiam in casu nostro adest monitio legis & conscientia, de malitia, sed non de pœna.

Ad id, quod dicitur, irregularitates ex delicto, etsi non puras, principaliter tamen pœnas esse, jam responsum est n. 1022. etiam hoc impedimentum principaliter pœnam esse, spectato fine legis; idem est de privatione petendi debiti; nec juvat, aliquid esse pœnam puram, aut mixtam, seu non puram. si enim inhabilitas sit pœnalis, seu si lex non intendat inhabilitate præcisè, sed pœnaliter, seu in odium delicti commissi inhabilitate, talis inhabilitas non infligitur à lege, nisi scienter violatur, quæ talis, id, quod non contingit, cum ignoratur pœna, vel lex comminans pœnam. quod adducitur ex Patre de Cardenas, non obstat sententiæ neganti; sit illi certum; aliis tamen est solum probabile; nec rationes contrariæ plus evincunt, id, quod pluribus ostensum est loc. cit. libr. 1. c. 5.

Ex dictis colliges, sub crimine, in quantum significat impedimentum dirimens matrimonium, venire duo solum delicta, nimirum adulterium, & conjugicidium, adulterium cum promissione matrimonii de præfenti, vel futuro; conjugicidium, vel patratum ab utroque, post obitum conjugis matrimonium inire volente; vel cum adulterio machinante etiam solum uno; non autem secus. Et quamvis etiam hic dici posset de crimine raptus; de eo tamen jam actum est in præmissis. Illud adhuc notandum, hoc impedimento non dirimi matrimonium nisi inter ipsos criminiosos; non autem unius ex his cum alio non complice.

